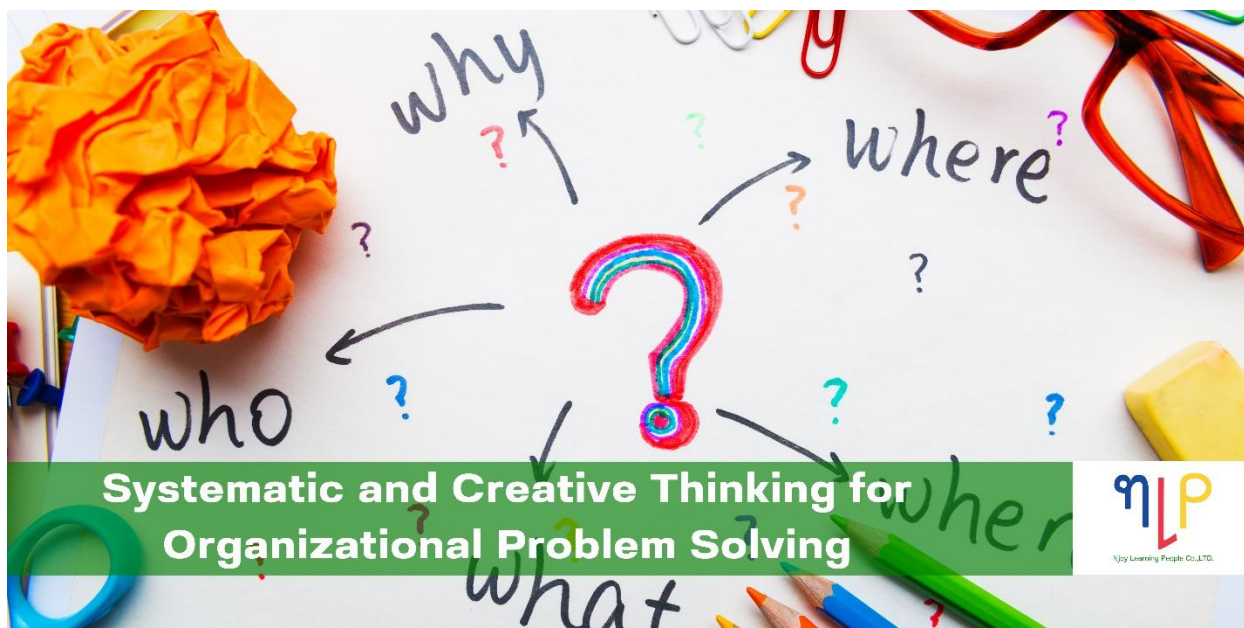

การคิดเชิงวิพากษ์อย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์เพื่อการแก้ปัญหาองค์กร

1. บทนำหลักสูตร (Introduction)

ในภูมิทัศน์การบริหารจัดการองค์กรปัจจุบัน ความซับซ้อนของปัญหาได้ทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ องค์กรส่วนใหญ่มักประสบภาวะการตัดสินใจผิดพลาดหรือการแก้ไขปัญหาที่ไร้ประสิทธิผล เนื่องจากการจัดการยังติดอยู่ในวงจรการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (Reactive Problem Solving) โดยขาดกลไกการวินิจฉัยรากเหง้าอย่างมีระบบ ทำให้ปัญหาเดิมปรากฏขึ้นซ้ำซากและกลายเป็นต้นทุนแฝงขององค์กรที่บั่นทอนความสามารถในการแข่งขัน

หลักสูตรนี้จึงถูกออกแบบมาเพื่อสร้างวิศวกรความคิดที่มีขีดความสามารถในการผสมผสานทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับกระบวนการวินิจฉัยและออกแบบแนวทางแก้ไขปัญหาที่ทรงพลัง ผ่านการบูรณาการเครื่องมือการคิดขั้นสูงและการประยุกต์ใช้จิตวิทยาเชิงบวกเพื่อเปิดพื้นที่แห่งการสร้างสรรค์ คุณค่าหลักของหลักสูตรคือการเปลี่ยนผ่านบุคลากรจากการเป็นเพียงผู้ปฏิบัติงานหน้างาน (Task Executor) ไปสู่การเป็นผู้ออกแบบกลไกแก้ปัญหา (Solution Architect) ที่สามารถจำแนกประเด็นวิกฤตได้แม่นยำ ออกแบบทางเลือกเชิงกลยุทธ์ที่มีเหตุผลรองรับ และร้อยเรียงกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกันเพื่อผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อมูลทั่วไปของหลักสูตร (General Information)

- **ชื่อหลักสูตร (ภาษาไทย):** การคิดเชิงวิพากษ์อย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์เพื่อการแก้ปัญหาองค์กร
- **ชื่อหลักสูตร (ภาษาอังกฤษ):** Systematic and Creative Thinking for Organizational Problem Solving
- **ประเภทการฝึกอบรม:** การยกระดับฝีมือแรงงาน (Upskilling)
- **วัตถุประสงค์หลัก:**
 1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถวินิจฉัยรากเหง้าของปัญหา (Root Cause Analysis) ผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเชิงลึกได้อย่างถูกต้อง
 2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถตรวจสอบและคัดกรองข้อมูลด้วยกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการตัดสินใจ
 3. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการออกแบบทางเลือกการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ
 4. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถจัดลำดับความสำคัญและบูรณาการแนวทางการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับระบบการทำงานหลักขององค์กร
- **ระยะเวลาการฝึกอบรม:** 12 ชั่วโมง (แบ่งเป็น 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง)
- **กลุ่มเป้าหมาย:** พนักงานระดับปฏิบัติการ หัวหน้าส่วนงาน หรือผู้ที่ต้องเผชิญกับปัญหาเชิงระบบในการทำงาน จำนวนไม่เกิน 30 คนต่อรุ่น
-

3. โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร (Module Description)

โมดูลที่ 1: การวิเคราะห์สาเหตุรากเหง้าขั้นสูง (Advanced Diagnostic Engine)

โมดูลนี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสกัดจุดวิกฤตของปัญหา โดยนำกระบวนการวิเคราะห์สาเหตุ (Root Cause Analysis) มาประยุกต์ใช้ในระดับที่สูงขึ้นผ่านการเชื่อมโยงเทคนิคการตั้งคำถามเจาะลึกเข้ากับแผนผังก้างปลา เพื่อจำแนกประเด็นปัญหาที่ซับซ้อนให้ออกมาเป็นปัจจัยย่อยที่ชัดเจน ช่วยให้ผู้เรียนไม่หลงทางอยู่กับอาการของปัญหา (Symptom) แต่สามารถพุ่งเป้าไปที่ต้นตอ (Root Cause) ได้อย่างเป็นระบบ

- **กิจกรรม:** Workshop ปฏิบัติการเจาะลึกปัญหากลุ่มโดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์สาเหตุเชิงลึก ผู้เรียนต้องร่วมกันจำแนกปัจจัยทางโครงสร้างการทำงานและปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อปัญหาจริงในหน่วยงาน
- **Debrief:** การถอดบทเรียนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสาเหตุรากเหง้า โดยวิทยากรจะใช้คำถามนำเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพการเกิดปัญหาที่สอดคล้องตามหลักเหตุและผล

โมดูลที่ 2: การคัดกรองและการจัดระเบียบตรรกะเชิงวิพากษ์ (Critical Validation & Logical Arrangement)

โมดูลนี้ทำหน้าที่เป็นกลไกตรวจสอบความถูกต้อง (Validation) ของข้อมูลที่ผ่านมาแล้ว โดยการนำเครื่องมือการคิดเชิงวิพากษ์และชุดคำถามเจาะลึกตามหลัก Socratic Questioning มาใช้เพื่อเปิดมุมมองที่ครบถ้วนและป้องกันจุดบอดทางความคิด (Cognitive Bias) ก่อนที่จะนำมาเรียงร้อยเป็นเหตุผลที่มีโครงสร้างสอดคล้องและเป็นระบบระเบียบ

- **กิจกรรม:** การฝึกตั้งคำถามคู่ตรงข้าม (Socratic Questioning) เพื่อทดสอบสมมติฐานของกลุ่มอื่นในห้องเรียน พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของภาพรวมด้วยเทคนิคการเอกซเรย์ตรรกะ เพื่อให้มั่นใจว่าแนวทางการแก้ปัญหาไม่ได้มุ่งเน้นเพียงมิติเดียวแต่ขาดการพิจารณารอบด้าน
- **Debrief:** การประเมินผลลัพธ์ผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเชิงสาเหตุ เพื่อยืนยันว่าการตัดสินใจที่ผ่านการคัดกรองเชิงวิพากษ์นั้นมีความเสถียรและทนทานต่อการตั้งคำถามในสถานการณ์จริง

โมดูลที่ 3: การสร้างทางเลือกเชิงสร้างสรรค์ (Creative Ideation)

โมดูลนี้เปลี่ยนผ่านจากการใช้ตรรกะมาเป็นการใช้จินตนาการเพื่อเพิ่มผลลัพธ์ผ่านเทคนิคการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่และสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาเชิงรุกแบบเน้นปริมาณ เพื่อลดภาวะติดกับดักความคิดแบบเดิม โดยใช้กลไกการปะทะกันของวัตถุดิบทางความคิดที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ใหม่ๆ

- **กิจกรรม:** การระดมความคิดโดยใช้กลไกการปะทะกันของทางเลือก (Systematic Collision) โดยวิทยากรจะกำหนดข้อจำกัดสมมติให้ผู้เรียนต้องหยิบเอาทรัพยากรที่ไม่เกี่ยวข้องกันมาสร้างทางเลือกใหม่ๆ อย่างอิสระโดยเน้นปริมาณไอเดียเป็นสำคัญ
- **Debrief:** การถอดบทเรียนเพื่อสังเคราะห์แนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง โดยวิทยากรจะสอนเทคนิคการแยกการระดมสมอง (Divergent) ออกจากการตัดสินใจ (Convergent) เพื่อป้องกันไม่ให้ตรรกะปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ในระยะพักตัว

โมดูลที่ 4: การร้อยเรียงกลยุทธ์เชิงระบบ (Systematic Synthesis)

โมดูลสุดท้ายคือการรวบรวมทางเลือกที่ผ่านการคัดกรองแล้วมาวางแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการ ผู้อบรมจะได้ออกแบบสายพานการทำงานที่เชื่อมต่อทุกกิจกรรมให้สอดคล้องกัน มีแผนการวัดผล และมีการสร้างกลไกสำรองเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานจริง

- **กิจกรรม:** การออกแบบแผนปฏิบัติการโดยใช้โครงสร้าง Input-Process-Output และการสร้างตารางเชื่อมโยงสายพานงาน (Workflow Mapping) เพื่อให้เห็นเส้นทางการส่งต่องานที่ชัดเจนและวัดผลได้จริง

- **Debrief:** การประเมินความสอดคล้องเชิงระบบ (Systemic Consistency) ของแต่ละแผนงาน เพื่อให้มั่นใจว่าทุกกิจกรรมย่อยมีส่วนช่วยในการส่งเสริมผลลัพธ์หลักขององค์กรอย่างไร้รอยต่อ

4. ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes)

- **ความรู้ (Knowledge - K):** เข้าใจกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึก หลักการวิพากษ์ความจริงผ่านชุดคำถาม และโครงสร้างระบบงานที่เชื่อมโยงถึงกัน
- **ทักษะ (Skills - S):** สามารถนำข้อมูลดิบมาสกัดเป็นสารสนเทศผ่านเครื่องมือวิเคราะห์ และสามารถร้อยเรียงวิธีแก้ปัญหาให้เป็นระบบสายพานที่ทำงานได้จริง
- **เจตคติ (Attitudes - A):** เกิดกรอบความคิดที่เปิดกว้างพร้อมเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ๆ มีวินัยในการมองหาต้นตอของปัญหาโดยไม่ด่วนตัดสินด้วยความรู้สึกละ

5. การประเมินผล (Evaluation)

- **เกณฑ์เวลาเรียน:** ต้องเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาตลอดหลักสูตร
- **เกณฑ์ผ่านการประเมินผลงาน:** ได้คะแนนประเมินชิ้นงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
- **เครื่องมือการประเมิน:** แบบประเมินโครงสร้างแผนปฏิบัติการ (Workflow Blueprint) และแบบประเมินความสมบูรณ์เชิงตรรกะของทางเลือกการแก้ปัญหา

6. วิทยากร (Trainer Profile)

- **ชื่อ-นามสกุล:** ดร. นารา กิตติเมธิกุล (DBA)
- **ประวัติโดยย่อ:** ที่ปรึกษาเชิงกลยุทธ์และวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาในองค์กร มีประสบการณ์กว่า 15 ปีในการออกแบบและบริหารหลักสูตรที่เชื่อมโยงทักษะทางปัญญาขั้นสูงเข้ากับการปฏิบัติงานจริงผ่านกระบวนการ Facilitation ที่สร้างผลลัพธ์อย่างยั่งยืน

7. รูปแบบการฝึกอบรมและศาสตร์ที่ใช้ (Training Methodology)

สัดส่วนกิจกรรมการเรียนรู้	ร้อยละ (Percentage)
ภาคปฏิบัติและกิจกรรมจำลอง (Workshop)	45
การสะท้อนความคิดและถอดบทเรียน (Reflection)	35
ภาคทฤษฎีและหลักการ (Theory)	20

ศาสตร์หลักที่ใช้ในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้:

1. **Positive Psychology:** สร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและเน้นการดึงศักยภาพสูงสุดของบุคคล
2. **Neuroscience:** จัดลำดับความเข้มข้นของเนื้อหาให้สอดคล้องกับจังหวะการเรียนรู้ของสมอง
3. **Facilitation:** ใช้กระบวนการชักนำเพื่อให้ผู้เข้าอบรมค้นพบคำตอบและข้อสรุปด้วยตนเอง